

เพลงที่ 2 ขับจีนเ็นใหม่

คำว่าเ็นใหม่ หมายถึง บ้านใหม่ เป็นบทขับที่กล่าวถึงลำดับขั้นตอนการสร้างบ้าน โดยเริ่มจากการหาฤกษ์หาวัน ในการตัดไม้สำหรับนำมาปลูกสร้างบ้าน การยกเสาขวัญ (เสาเอก) การตกแต่งสร้างบ้าน

บทขับ ฉันทลักษณ์และความหมายของขับจีนเ็นใหม่

เพื่อให้การศึกษาวเคราะห์ฉันทลักษณ์ของบทขับสามารถเห็นได้ว่าเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงขอแยกบทขับที่ใช้ในการวิเคราะห์ออกเป็นวรรค ๆ โดยบทขับ 1 บท หมายถึง ช่วงของการขับ 1 ช่วง คั่นด้วยทำนองปีที่ไมจำกัดความยาวของจังหวะ และขึ้นต้นคำขับบทใหม่ด้วยคำว่า “นาบัดเดียววันนี้” บทขับจีนเ็นใหม่สามารถแยกได้ 16 บท ดังนี้

เกริ่น

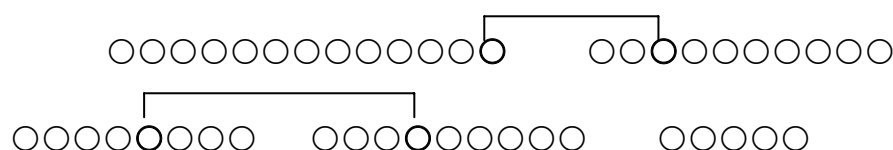
ภาษาไทยลื้อ

เจ้าเฮยเจ้า.....เฮย.....

ความหมาย

เจ้าเอ๋ยเจ้า (เจ้าหมายถึงเจ้าเมือง)

บทขับที่ 1

ภาษาไทยลื้อ

ฟังเต๊าะแม่โต๊ดี้หล้าอดหลิดตั้งแต่ดอกฝักแป้น หน้าอ่อนแอ้นจ้าวาดังเตียนไข่น้อยวัน

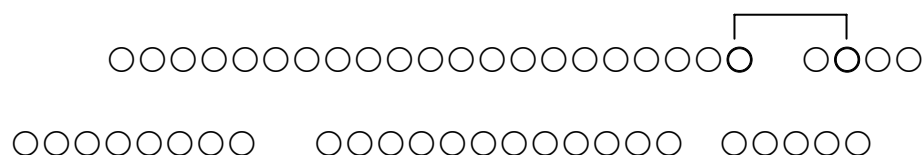
สะไบย้อยจามไปดีเขาจัน ปีสั่งมาไขเข็มกิดแก้มเดือน้อย กี่ไขก่ายนังไผ

ความหมาย

ฟังเกิดแม่น่าน่ารักเหมือนดอกไม้ผิวหน้าเรียบเหมือนดั่งเทียนไขผ้าสไบย้อยดูช่าน่ารักพี่
อยากจะจับแก้มของน้อง

จากการวิเคราะห์พบว่าค่าข้ามบทที่ 1 มีจำนวน 5 วรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 5-13 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 คำที่ 5 ของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 4 และวรรคที่ 5 ไม่มีสัมผัส

บทจับที่ 2

ภาษาไทย

นาคัดเดิยวันนีปู้มำหั้นต้องแสงอันปิ่นดี๊พะสุชะภาวะมันกุ่มแก้ ตามแต่ไต่ธรรม
 ดั้นโด้งก็ผายแผ่โปงไปสร้าง โจ้วกำสาถ้างนากะโคตะมะเจ้าเบาม้าง ก็ยังเค็งเนอไซ

ความหมาย

พื้มาเห็นมองเห็นแสงพระธรรมที่ส่งผลบุญไปช่วงสร้างตั้งแต่สมัยพระโคตมมะเป็นต้นมา

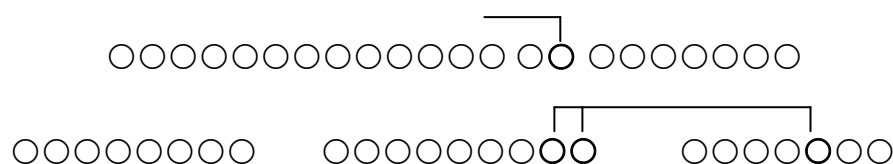
จากการวิเคราะห์พบว่าค่าขอบเขตที่ 2 มีจำนวน 5 วรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 4-21 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 2 และวรรคที่ 3-5 ไม่มีสัมผัส

ความหมาย

พี่ก็จะขอเล่าถึงเรื่องของบ้านใหม่ ที่มีบันทึกไว้ในใบลานแต่โบราณมา แต่เดิมนั้นเค้าสร้างพอให้อยู่ มีการตกแต่งให้สวยงาม พี่ก็จะขอเริ่มเล่าเรื่องบ้านใหม่แล้วนะ

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขัณฑ์ที่ 4 มีจำนวน 6 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 5-17 คำ โดยวรรคที่ 1 จะมีคำสัมผัสในวรรค คือ คำที่ 13 สัมผัสกับคำที่ 15 วรรคที่ 2 ไม่สัมผัสกับวรรคใด คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 4 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 5 คำสุดท้ายของวรรคที่ 5 จะสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 ของบทขัณฑ์ 5

บทขัณฑ์ 5

ภาษาไทยลื้อ

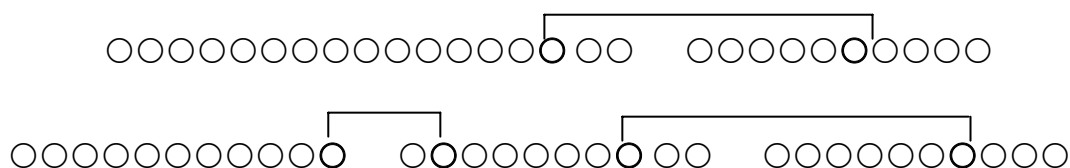
นาบัดเดียววันนี้ปั๊ต่างว่าเดินสามต่างเดือนสามน้อวัน เดินสามฮ่อดีเหล็กก็มา
เดือนสามฮ่อดีตองก็มาฮอด มีตึงฮ่อเลลันอันปอปีมี ละตางฮ่อเลลิจ้างใหม่

ความหมาย

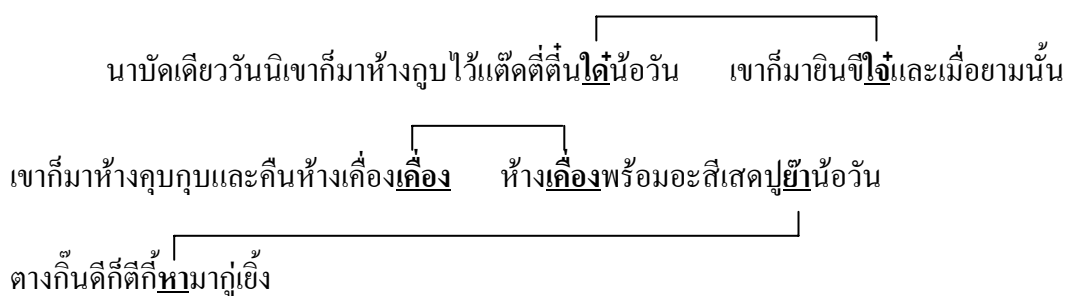
สมมุติว่าวันนี้เป็นเดือนสาม เดือนสามที่ชาวฮ่อจะมาตีเหล็ก เดือนสามที่ชาวฮ่อทำทองก็ได้เวียนมาบรรจบ มีชาวฮ่อหน้าใหม่เข้ามามากมาย

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขัณฑ์ที่ 5 มีจำนวน 5 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 จะสัมผัสกับคำสุดท้ายของบทที่ 4 วรรคที่ 2 ไม่สัมผัสกับวรรคใด คำที่ 7 และ 8 ของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่ 5

บทขับที่ 6

ภาษาไทยลื้อ

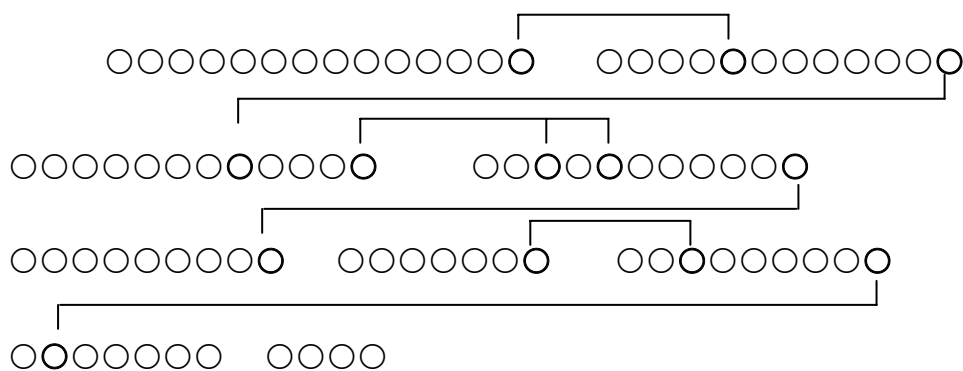

ความหมาย

ต่างก็มาช่วยเตรียมข้าวของ ช่วยจับหมากพลู รวมถึงมาช่วยเตรียมอาหารการกิน

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขับบทที่ 6 มีจำนวน 5 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือ มีตั้งแต่ 7-13 คำ โดยคำที่ 15 ของวรรคที่ 1 จะสัมผัสกับคำที่ 6 ของวรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 2 ของวรรคที่ 4 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 6 ของวรรคที่ 5

บทขับที่ 7

ภาษาไทย

น้าบ๊อดเดียววันนิเขาก็กัดตัดปิ่นโหล สีนีปิ่นว่าปอโจก้านเมดเถินดีแล้ว
 และเขาก็อ้างจุดขึ้นและว่าอือเอาโหลเข้าใส่ เขาหากได้เฮ็ดแล้วปอกหว่ายกินมา
 ตกว่าตั้งวันพูกเจ้าเขาก็ไปเอาบุงและซองไปหาบหามมาบ้าน ยามนั้นพริ้วเป้าก้าตีมาขึ้นคุ่มบาง

ความหมาย

เขาก็มาช่วยกันตัดเป็นท่อน ส่วนใดที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ตัดทำเป็นฟืนทิ้งไว้ พอเช้าวัน
 ใหม่ก็จะเอากะบุงไปเก็บมาบ้าน

จากการวิเคราะห์พบว่าคำซับซ้อนที่ 8 มีจำนวน 6 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่
 เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 9-18 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 จะสัมผัสกับคำที่ 6 ของวรรคที่ 2 คำ
 สุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 4 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 2
 ของวรรคที่ 5 คำสุดท้ายของวรรคที่ 6 สัมผัสกับคำที่ 7 ของวรรคที่ 1 ในบทที่ 9

บทที่ 9

○○○○○○○○ ○○○○○○○○ ○○○○○○○○
 ○○○○○○○○○○○○○○○○○ ○○○○○○
 ○○○○○○○○○○○○○○○○

ภาษาไทย

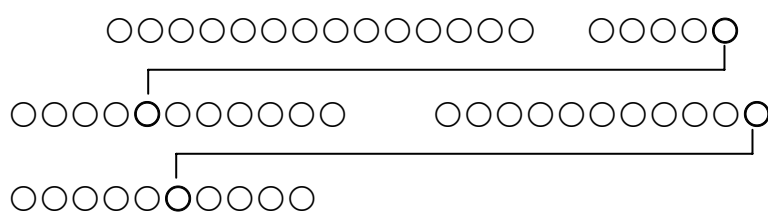
น้าบ๊อดเดียววันนิหงามวางเข้าไปนอกป้อมไฟ หงามวางเข้าปายในและป้อมถ่าน
 จักออกมาท่ายหน้าบ่าหินล้านก็มาปิดแบ่งคุม กุมขาวเขียวเหลื่อมส่อง
 กว้านเถียนก้าคุมล้ายเหล็กปอกเคลาย

ความหมาย

ถ้ามีคไม่คม ก็หยิบไปวางฝนกับหิน ฝนจนเป็นมันวาว จะช่วยให้คมยิ่งขึ้น

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขับบทที่ 9 มีจำนวน 5 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 5-13 คำ โดยคำที่ 7 ของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 6 ในบทขับที่ 8 คำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่ 2 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 3 สัมผัสกับคำที่ 1 ของวรรคที่ 4 และในวรรคที่ 5 ไม่มีสัมผัส

บทขับที่ 10

ภาษาไทยลื้อ

นาบัดเดียววันนิยามนั้นเจ้าเฮ็นก็ต้อยู่คั้น มีดีป็นหญ่าเบากว้าง

อันว่าตกแต่งสร้างเ็นน้อยเ็นใหม่หลังดี ยามนั้นเขาจึงถกดินเข้าอู่ดีตามไค

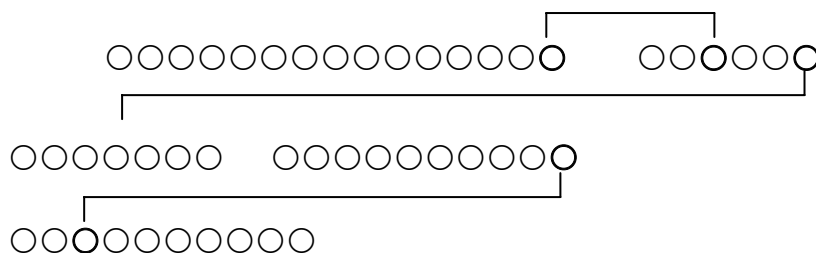
ดินถึละเข้าป่าไผ่ห้างเดียวพันเสา

ความหมาย

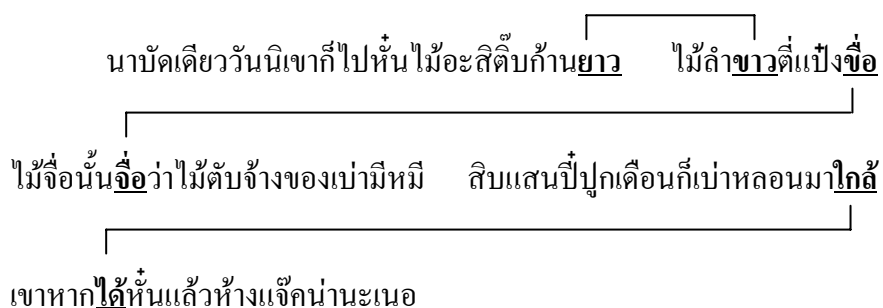
เจ้าของที่จะสร้างบ้านก็ต้องเข้าไปฟันไผ่ในป่า เพื่อนำมาสร้างบ้าน

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขับบทที่ 10 มีจำนวน 5 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 5-14 คำ โดยวรรคที่ 1 ไม่มีสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำที่ 5 ของวรรคที่ 3 คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 6 ของวรรคที่ 6 ของวรรคที่ 5

บทจับที่ 11

ภาษาไทย

ความหมาย

เขาก้ไปเห็นไม้ดี ชื่อ ไม้ด๊บข้าง เป็นไม้ที่ใช้ทำซื้อ เมื่อได้ก็เตรียมไม้เหล่านั้นมาปลูกบ้าน

จากการวิเคราะห์พบว่าคำจับบทที่ 11 มีจำนวน 5 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 6-15 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 2 คำสุดท้ายของวรรคที่ 2 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 3 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 5

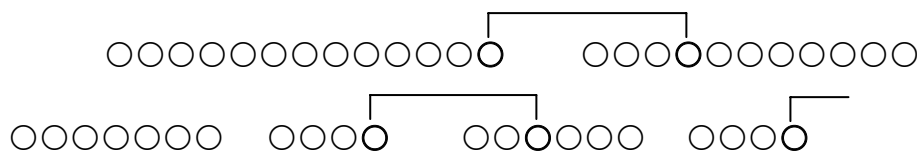
บทจับที่ 12

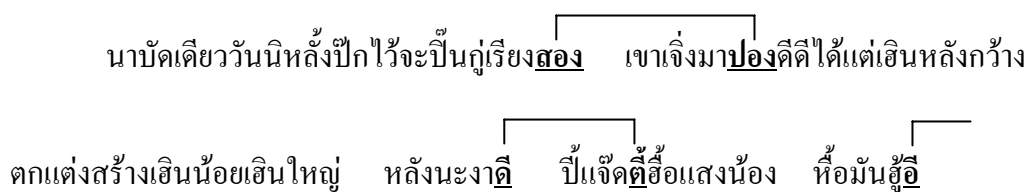
ภาษาไทย

นาบัดเดีววันนิเขาก้มาจัดป็นเสาปอนพร้อมเสานางก็ยั้งป็นภู

บทจับที่ 14

ภาษาไทย

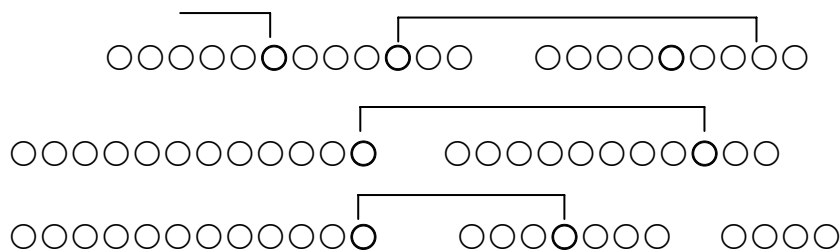

ความหมาย

เมื่อได้โครงบ้านไม่ว่าหลังเล็กหรือหลังใหญ่แล้ว ก็เริ่มตกแต่ง และที่ก็จะจัดห้องพิเศษไว้ให้น้อง

จากการวิเคราะห์พบว่าคำจับบทที่ 14 มีจำนวน 6 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 4-13 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 2 วรรคที่ 3 ไม่มีสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำที่ 3 ของวรรคที่ 5 และคำสุดท้ายของวรรคที่ 5 สัมผัสกับคำที่ 6 ของวรรคที่ 1 ในบทจับที่ 15

บทจับที่ 15

ภาษาไทยลื้อ

เอาว่านิไจยา ก็ไ่ว่หิยก่อนเนอ

ความหมาย

พญาสันได้สร้างบ้านหลังใหญ่ ไม่แนใจว่าหลังคามุงด้วยอะไร อาจจะมุงด้วยคา มุงด้วยดิน หรือมุงด้วยสังกะสี มันเป็นเรื่องการสร้างบ้านที่เล่าสืบกันมาและที่ตั้งใจจะเล่าให้น้องแสงนวลได้รู้ ก็ขอหยุดไว้แค่นี้ก่อนนะ

จากการวิเคราะห์พบว่าคำขับบที่ 16 มีจำนวน 10 วรรค ในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน คือมีตั้งแต่ 5-17 คำ โดยคำสุดท้ายของวรรคที่ 1 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 2 วรรคที่ 3 ไม่มีสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคที่ 4 สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ 5 คำสุดท้ายของวรรคที่ 6 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 7 คำสุดท้ายของวรรคที่ 7 สัมผัสกับคำที่ 4 ของวรรคที่ 8 ส่วนวรรคที่ 9 และ 10 ไม่มีสัมผัส

จากการวิเคราะห์อันลักษณ์คำขับขึ้นเินใหม่จำนวน 16 บท พบว่า คำขับที่มี 5 วรรค พบจำนวน 7 ครั้ง คำขับที่มี 6 วรรค พบจำนวน 3 ครั้ง คำขับที่มี 9 วรรค พบจำนวน 2 ครั้ง คำขับที่มี 1 2 และ 10 วรรค พบจำนวน 1 ครั้ง และในแต่ละวรรคจะมีจำนวนคำในแต่ละวรรคไม่เท่ากัน ดังนั้นอันลักษณ์ของคำขับขึ้นเินใหม่มีลักษณะคล้ายกับรายยา เนื่องจากแบ่งวรรคในแต่ละบทจะมีจำนวนคำไม่เท่ากัน ลักษณะของการส่งสัมผัสมักจะส่งสัมผัสจากคำท้ายของวรรคต้นไปยังคำหนึ่งคำใดในวรรคต่อไป หรือบางวรรคอาจไม่มีสัมผัสเลย และไม่มีการบังคับเอก โท

โน้ตเพลงขับขึ้นเฮนใหม่

Transcription by: นิพัทธ กองมงคล

Tai-Lue System

ปี่ลื้อ

ขับ

เข้าเฮย เจ้า เฮย

9

ปี่ลื้อ

ขับ

ฟัง เตาะ แม่ โต๊ะ หั่ว อิด หลิดตั้งแต่ดอก ผัก เป็นหน้า อ่อน แอน จิดว่า คังเตียน ไก่นือวัน ๙ ไปช้อย จาม

16

ปี่ลื้อ

ขับ

ไป โต๊ะจัน ปี่ สังกา ไชเขม กิด แก้ม เต๋อ น้อย ก็ ไชถ่านนาง ไผ_____ นา บัด เดียว วัน นิ ปี่มา ต้อง หั้นแสง อันปิ่น

24

ปี่ลื้อ

ขับ

ตี สะตุจะ ภา วะ มั่นกุง แก่ คำนแต่ โต๊ะธรรม ตุ่น โต้ง ก็ผายแผ่ โปง ไปสร้าง โจ้ว ท่า สาสึง นากะ โค ตะมะ

31

ปี่ลื้อ

ขับ

เจ้าเบ้า มั่ง ก็ยัง เค็งนอ ไศ_____ นานัก เดียว วัน

39

ปี่ลื้อ

ขับ

นิ ปี่ ก็ ดิแปง ใจ แก่อย่าง กอ_____ ก็ในหื้อ เต๋อ นา บัด เดียววัน นิ ปี่ ดิ ยก ออก ตั้งวาด

46

ปี่ลื้อ

ขับ

ไว้เฮนใหม่หลัง ดี เก้าก็เมื่อ เจ้า มุ่นละ ดัง แต่ เจ้าละเป็นสร้างป้อ ปิ่น เหลือ ดินสั้น จุม ปู่ ละเป็นแต่ง

53

ปี่ลื้อ

ขับ

ตี แปง บ้านเมือง ค้าว ปิ่นห่างแต่ง เฮน จาม ใจละปี่ ไชสานก้อน ไบ ลาน ก็ยังเมื่อ นั้น

60 Tai-Lue System

ปี่ลื้อ ขับ

นา บัด เดียว วัน นิ ปี่ ต้าง ว่าเดือนสามต่าง เดิน สาม น้อ วัน— เดิน สาม หื้อ ตี เหล็ก ก็ มา เดิน สาม

67

ปี่ลื้อ ขับ

หื้อ ตีต้องก็มา รอด มี ดาง หื้อเลา ลั่นอันป่อ ปี่ มี ละดาง หื้อเลา ลีจ้าง ไหม นาบัด เดียว วัน นิ

75

ปี่ลื้อ ขับ

เขา ก็ มา ห้าง กูป ไว้ตัด ตี ตื่น ได น้อ วัน เขา ก็ มาอิน จี ใจ และเมื่อยาม นั้น เขา ก็ มา ห้าง ขูป

81

ปี่ลื้อ ขับ

กูป และกิน ห้างเลื่อง เลื่อง ห้างเลื่อง พร้อมอะสีเสดปู ยาน้อวัน ดาง กัน ดี ก็ ตี ก็ หา มา ก็ ค้า ภู เอ็ง

89

ปี่ลื้อ ขับ

นา บัด เดียว วัน นิ มี ดาง จิ้น ไก่อ่ คู้มและกับพิท เกือ ต้า มา นิเขา ก็ ห้าง

95

ปี่ลื้อ ขับ

กวานเข้า ดุง ไพร ไม้ใหญ่ เขา ก็ แล็ด ละว่าแด้น ป่า ไม้ แกว จก ดุง ไพร เขา ก็ ไป หัน ไม้ ก้อน้อย ดุ่นแด่ม

102

ปี่ลื้อ ขับ

ตำมัน เขา ถาม กัน นะ น้อเออ ตี สัน แชน ถี แด่ แสน จัง ยังป่อ เขาติ ขอขวาน ขึ้น ไป เหนือ คู้ สอก

109

ปี่ลื้อ ขับ

ขวาน ดอก เข้า ลำ ไม้กุน กว่า เติง นานิเลิง นาบัด เดียว วัน นิเขา ก็ มา เขม

Tai-Lue System

116

ปี่ลื้อ

ขับ

คัตต ปั้น โหล สิ้นปิ่นวาปอ ใจ่ ถ่านเมตเลิ่น ดีแล้ว และ เขาอ้าง พุดขั้ม และว่าเอาโหลเข้า ไล่ เขาหากได้ เอ็ด

123

ปี่ลื้อ

ขับ

แล้วปอก หวายคิน มา ตก ว่าคั้ง วันพุก เจ้า เขา ก็ ไป เอาบั้ง และ ซองไป หาบหาม มาบ้าน ยาม นั้นพริ้ว เป้าก้า

130

ปี่ลื้อ

ขับ

ดี มาขึ้นคูน บาง นาคัดเดียว วัน นิหงามวาง เข้า ไป นอก ป้อมไฟ หงามวาง เข้า

137

ปี่ลื้อ

ขับ

ปาย ใน และป้อมถ่าน จัก ออก มา ถ่าย หน้า ป่า หินล้าน ก็ มาปิดแปงคูน กุม ขาว เขียว เหลือง ส่อง กว้าน

143

ปี่ลื้อ

ขับ

เถียน ถ้า คูน ล้ายเหล็ก ปอกแค ลาย นาคัดเดียว วัน นิขมนั้นเจ้า เสน่ นิ ก็ ดีอยู่

150

ปี่ลื้อ

ขับ

คิน มี ดี ปิ่น หล้าเขากว้าง อัน ว่าตกแต่ง สร้าง เสนน้อยเอน ใหม่ หลัง ดี ยาม นั้น เขา จัง ถก

156

ปี่ลื้อ

ขับ

คิ่นเข้าอุ้ง คี คามได้ คิ่น ถี่ ละเข้าป่าไม้ ห้างเดียว ฟัน เสา นา บัด

163

ปี่ลื้อ

ขับ

เดียววันนิเขา ก็ ไปหัน ไม้อะสี คืบ ถ่าน ขาว ไม้ ลำ ขาว ตีแปง ช้อ ไม้ ช้อ นั้นจื่อว่า ไม้คืบ ข้างของเนา มี

170 Tai-Lue System

ปี่ลือ

ขับ

หมี่ สิบแสน ปี ปุค เดือนที่แม่หลอนมา ไกล เขา หก ได้ หัน แล้ว ห้าง แจก นา นิ เณอ นา บัด เดียว วัน นิ

177

ปี่ลือ

ขับ

เขา ก็ มา จัด ปั้น เสา ปอน พร้อม เสา นาง ก็ ยัง ปั้น กู หน้า บัด เดียว วัน นิ เขา หก

184

ปี่ลือ

ขับ

ได้ มี พร้อม เขา หู เค็ง เล็ง เขา ก็ มา เอ็ง กัน ก็ คีน มา ก็ ปา ปอน มา เหนือ วัน ปี น่อง ไต บ้าน ห้าง เดท หาม

191

ปี่ลือ

ขับ

เสา น้อ วัน เขา จัง ว่า หาม เสา เข้า ใน เอน แล้ว แป้ง เต็ม ยาม นั้น นะ เด็ก โห่ เจ้า มี ไว้ ห้าง แต่ง จืด ปู วัน นิ เอา จุง

198

ปี่ลือ

ขับ

ดี ไส้ เร็ง ค้อ ไผ่ ยาม นั้น เขา หก เข้า ลอด แล้ว หัน อยู่ เค็ง เนิง เขา ก็ มา ปก เสา ขวัญ เหนือ พ้อม เสา บ้าง ก็

205

ปี่ลือ

ขับ

ยัง ปั้น กู นา บัด เดียว วัน นิ หลัง ปัก ไว้ จะ ปั้น กู เรียง สอง เขา จัง มา ปอง ดี ดี ได้ แต่

213

ปี่ลือ

ขับ

เอน หลังกว้าง ตก แต่ง ถ้าง เอน น้อย เอน โห่ หลัง นา อะ ดี ปี่ แจก คี่ อ้อ แต่ง นอน ห้อม นั้ คี่

221

ปี่ลือ

ขับ

นา บัด เดียว วัน นิ ปี ก็ ไผ่ เลื่อน ต่าง เตอ เณอ ยาม นั้น ถึง เป้า น้าง เต้า ไค นอ วัน จัง จะ ว่า ลูก

Tai-Lue System

228

ปี่ลื้อ

ขับ

ป้อคัง คี ไร่ ได้สืบ กันมา จัง นะ นิ ฟู สัง สี กับ ฟู่า สัง ไล้ พญา สัน บ่ ดีคัง คี ไร่ได้ ก่อแจ้ง

235

ปี่ลื้อ

ขับ

เรน จะ คีอาน เจิน หื้อ กุน ฟัง หื้อ มัน คัม ตั นนา บัด เดียว วันนิ

242

ปี่ลื้อ

ขับ

พ พญา สัน บ่ ดีเจ้า สัน น้ำ ต้า เต็ม ศูนย์ ปาน จัง มา บันดาน สร้าง ปั้น เชน หลังใหญ่ เชน มุง คา

248

ปี่ลื้อ

ขับ

เชน มุงดินและเชน มุง ดิน ขอ เชน มุง สังกะสี อันต์ คีนเฆอ เจ้า โมน ละ สร้าง แต่ แก้วและไฟสร้างสืบ น้า และ ดีจุด

255

ปี่ลื้อ

ขับ

สำห หื้อ แสง โนน ฟู ถี่ จ้าคว่า ไช กี่ เจ้า ปี่ น้อยจัน จ้อน เอา ว่า นิ ใจ ยา ก็ ไร่

261

ปี่ลื้อ

ขับ

เห ก่อน เฆอ

จากโน้ตเพลงขับขึ้นเอนใหม่ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับลื้อ คือ ปี่ลื้อเพียงชิ้นเดียว ดังนั้นในการวิเคราะห์ทำนอง จึงวิเคราะห์เฉพาะแนวทำนองของปี่ที่ใช้ประกอบการขับลื้อ ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 265 ห้องเพลง ดังนี้

ทำนองปี่เพลงจับขึ้นเอ็นใหม่

Transcription by: นิสาธร กองมงคล

Tai-Lue System

ปี่ลือ

10

ปี่ลือ

19

ปี่ลือ

28

ปี่ลือ

37

ปี่ลือ

46

ปี่ลือ

56

ปี่ลือ

65

ปี่ลือ

75

ปี่ลือ

83

ปี่ลือ

92

ปี่ลือ

100

ปี่ลือ

109

ปี่ลือ

118

ปี่ลือ

127

ปี่ลือ

136

ปี่ลือ

144 Tai-Lue System

ปี่ลือ

153

ปี่ลือ

162

ปี่ลือ

171

ปี่ลือ

180

ปี่ลือ

189

ปี่ลือ

198

ปี่ลือ

207

ปี่ลือ

216

ปี่ลือ

225

ปี่ลือ

234

ปี่ลือ

243

ปี่ลือ

251

ปี่ลือ

258

ปี่ลือ

1. ทำนอง (Melody)

1.1 ทำนองหลัก (Them)

ทำนองปีเพลงขับขึ้นเินใหม่ มีทั้งหมด 265 ห้อง จากการวิเคราะห์พบว่า ทำนองปีเป็นแบบ Progressive คือ เป็นบทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นโดยไม่ย้อนทำนองเดิมและมีความเป็นอิสระในทำนองเพลง โดยทำนองปีเปลี่ยนไปตามคำขับในรูปแบบของการค้นทำนอง (Improvisation) มีจำนวน 19 ท่อน ส่วนบทขับมีจำนวน 16 วรรค เพลงขับขึ้นเินใหม่มีสัญลักษณ์แทนลักษณะโครงสร้างของทำนอง คือ

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 1 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 3

Tai-Lue System

ปีลื้อ

ขับ

เจ้าเฮย เจ้า... เฮย

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 2

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 2 และทำนองขับเกริ่น เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 4 ถึงห้องที่ 5

Tai-Lue System

ปีลื้อ

ขับ

เจ้าเฮย เจ้า... เฮย

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 2 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 ลงด้วยเสียงที่ 2 และ
ทำนองขับเกริ่น เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 3 และทำนองขับวรรคที่ 1 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 6 ถึงห้องที่ 20

Tai-Lue System

9

ปี่ลื้อ

ขับ

เจ้าเฮย เจ้า เฮย

ฟัง เต๊ะ แม่ โต๊ะ หล้า อิด หลิดดังแต่ดอก ผัก แป้นหน้า อ่อน แอ้น จิดว่าดังเตียน ไช น้อวัน ต ไบ ย้อย จาม

16

ปี่ลื้อ

ขับ

ไป ตีเขาขัน ปี่ สังฆา ไช เข็ม กิด แก้ม เตื่อน้อย ก็ ไช ถ่ายนาง ไผ _____ นา บัดเดียว วัน นิ ปี่มา ต้อง หั้นแสง อันปิ่น

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 3 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 ลงด้วยเสียงที่ 5 และ
ทำนองขับวรรคที่ 1 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 4 และทำนองขั้วบรรทัดที่ 2 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 21 ถึงจังหวะที่ 1
ห้องที่ 33

16
ปีลี๋
ขั้ว
ไป ตีเขาขึ้น ปี สักมา ไช้เขม กิด แก้ม เตือน้อย ก็ ไช้กายนาง ไผ่..... นา บัดเดียว วัน นี้ปีมา ต้อง หันแสง อันปิ่น

24
ปีลี๋
ขั้ว
ตี ฆะสุจะ ภา วะ มั่นกุง แก้ว ตามแต่ ไต้ธรรม ดูน โด้ง ก็ผายแผ่ ไปง ไปสร้าง โจ้ว ถ้า สาสึง นากะ โค ตะมะ

31
ปีลี๋
ขั้ว
เจ้าเบ้า น้าง ก็ยัง เต็ง นอ ไซ..... นา บัดเดียว วัน

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 4 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 5 ลงด้วยเสียงที่ 4 และ
ทำนองขั้วบรรทัดที่ 2 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 5 และทำนองขั้วบรรทัดที่ 3 เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่ 33 ถึง
ห้องที่ 41

31
ปีลี๋
ขั้ว
เจ้าเบ้า น้าง ก็ยัง เต็ง นอ ไซ..... นา บัดเดียว วัน

39
ปีลี๋
ขั้ว
นิ ปี ก็ ดิแปง ใจ แก่ย่าง กอ..... ก็ในหื้อ เตื่อ นา บัดเดียววัน นี้ปีติ ยก ออก ตั้งวาด

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 5 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 ลงด้วยเสียงที่ 3 และ
ทำนองขั้วบรรทัดที่ 3 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 6 และทำนองขั้วบรรคที่ 4 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 42 ถึงจังหวะที่ 1
ห้องที่ 58

39

ปี่ลือ

ขับ

นิ ปี ก็ ดิเป้ง ใจ แก่ย่าง กอ_____ ที่ใน หื้อ เตอ นา บัด เดียววัน นิ ปี ดิ ชก ออก ตั้งวาด

46

ปี่ลือ

ขับ

ไว้เ็นใหม่หลัง ดิ แก่เมื่อ แก่ มุ่นละ ดัง แต่ แก่ละเป็นสร้างป้อ ปั้น เหลือ ดินสิ้น จุม ปุ ละเป็นแสง

53

ปี่ลือ

ขับ

ดิ เป้ง บ้านเมือง ค้าว ปั้นห้างแต่ง เอ็น จาม ใจ ละปี ไชสานก้อน ใบ ลาน ก็ยังเมื่อ นั้น

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 6 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 4 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 4 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 7 และทำนองขั้วบรรคที่ 5 เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่ 58 ถึง
ห้องที่ 72

53

ปี่ลือ

ขับ

ดิ เป้ง บ้านเมือง ค้าว ปั้นห้างแต่ง เอ็น จาม ใจ ละปี ไชสานก้อน ใบ ลาน ก็ยังเมื่อ นั้น

60

ปี่ลือ

ขับ

นา บัด เดียววัน นิ ปี ตั้ง ว่าเดือนสามต่าง เ็นสาม น้อ วัน_____ เ็นสาม หื้อดี เหล็ก ก็ มา เ็นสาม

67

ปี่ลือ

ขับ

หื้อ ดีตองก็มา รอด มี ตาง หื้อเลา ลินอันปอ ปี มี ละตาง หื้อเลา ลีข้าง ใหม่ นา บัด เดียววัน นิ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 7 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 3 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 5 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 8 และทำนองขั้วบรรคที่ 6 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 73 ถึง ห้องที่ 87

67

ปีสี่

ขับ

หื้อ ตีตองก็มารอด มี ตาง หื้อเลา ลิ่นอันปอ ปี มี ละตาง หื้อเลา ลีจ้าง ใหม่ นาคัด เดียว วัน นี้

75

ปีสี่

ขับ

เขา ก็มา ห้างกูป ไร่เด็ด ตี ตื่น ใด น้อ วัน เขา ก็มาชิน ชี ใจ และเมื่อยาม นั้น เขา ก็มา ห้าง ขูป

81

ปีสี่

ขับ

กูป และ ลิ่น ห้างเคื่อง เคื่อง ห้างเคื่อง พร้อมอะสีเสดปู ยาน้อวัน ตาง กิ่น ดี ก็ ดี ก็ หา มา ก็ ค้ำ ภู เอ็ง

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 8 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 3 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 6 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 9 และทำนองขั้วบรรคที่ 7 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 88 ถึง ห้องที่ 111

81

ปี่ลือ

ขับ

กูป และ คีน ห้างเคื่อง เคื่อง ห้างเคื่อง พร้อมอะสีเสดปู ยาน้อวัน ตาง กั้น ดี ก็ ดี ก็ หา มา ก็ ก็ ฤ์ เอ็ง

89

ปี่ลือ

ขับ

นา บัด เดียว วัน นิ มี ตาง จิน ไก่ คุ่มและกับพิล เกื่อ ต้า มา นิ เขา ก็ หง่า

95

ปี่ลือ

ขับ

กว่านเข้า ดุง ไพร ไม้ ไหญ่ เขา ก็ แล็ด ละว่าเด็น ป่า ไม้ แกว จก ดุง ไพร เขา ก็ ไป หัน ไม้ ก้อน้อย ดั้นแต่ม

102

ปี่ลือ

ขับ

ตำมัน เขา ถาม กั้น นะ นือเออ ดี อัน แชน ถี่ แต้ แสน จัง ชัง ปอ เขาติ ขอขวาน จั้น ไป เหนือ ู้ สอก

109

ปี่ลือ

ขับ

ขวาน ตอก เข้า ลำ ไม้กุน กว่า เติง นา นิ เติง

นา บัด เดียว วัน นิ เขาก็ มาเยม

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 9 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 3 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 7 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 10 และทำนองขั้วบรรทัดที่ 8 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 112 ถึง ห้องที่ 130

109

ปี่ลือ

ขั้ว

ขวาน ดอก เข่า ลำ ไม้กุน กว่า เติง นานี เติง

นา บัด เดียว วัน นิเขากี้ มาเยม

116

ปี่ลือ

ขั้ว

กั๊ดคั๊ด ปีน โหล สิ้นปิ่นวาปอ โจ้ ก้านมดเ็น คีแล้ว และ เข่าอ้าง ขุดขุม และว่าอิเอาโหลเข้า ไซ้ เขาหากได้ เอ็ด

123

ปี่ลือ

ขั้ว

แล้วปอก หวายคิ่น มา ตก ว่าคัง วันพุก เจ้า เขา ก็ ไป เอาบั้ง และ ของไป หาบหาม มาบ้าน ยาม นั้นพริ้ว เบ้าก้า

130

ปี่ลือ

ขั้ว

คี่ มาขึ้นคุม นาง

นาบัดเดียว วัน นิหงมวาง เข่า ไป นอก ป้อมไฟ หงมวาง เข่า

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 10 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 3 และ
ทำนองขั้วบรรทัดที่ 8 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 5

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 11 และทำนองขั้วบรรคที่ 9 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 131 ถึง ห้องที่ 144

130

ปี่ลือ

ขั้ว

ดี มาขึ้น คุณ นาง นาคัดเดียว วัน นิหงามวาง เข้า ไป นอก ป้อมไฟ หงามวาง เข้า

137

ปี่ลือ

ขั้ว

ปาย ใน และป้อมถ่าน จัก ออก มา ก่าย หน้า บ่า หินล้าน ที่ มาปิดแปงคุณ คุณ ขาว เขียว เหลือง ส่อง กร้วน

143

ปี่ลือ

ขั้ว

เถียน ถ้า คุณ ล้ายเหล็ก ปอกแค ลาย นาคัดเดียว วัน นิยามนั้นเจ้า เอ็น นิ ที่ คี้อยู่

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 11 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 3 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 9 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 12 และทำนองขั้วบรรคที่ 10 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 145 ถึง ห้องที่ 159

143

ปี่ลือ

ขั้ว

เถียน ถ้า คุณ ล้ายเหล็ก ปอกแค ลาย นาคัดเดียว วัน นิยามนั้นเจ้า เอ็น นิ ที่ คี้อยู่

150

ปี่ลือ

ขั้ว

ดิน มี ดี ปั้น หล้ามากกว้าง อัน ว่าดกแต่ง สร้าง เอ็น น้อยเอ็น ใหม่ หลัง ดี ยาม นั้น เขา จัง ถก

156

ปี่ลือ

ขั้ว

ดินเข้าอุ้ง ดี ตามไต่ ดิน ถี ละเข้าป่าไม้ ห้างเดียว ฟัน เสา นา บัด

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 12 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 5 และ
ทำนองขั้ววรรคที่ 10 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 13 และทำนองขั้ววรรคที่ 11 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 160 ถึงจังหวะที่ 1
ห้องที่ 175

156

ปี่ลือ

ขับ

ต้นเข้า อึ้ง คี ตามได้ ต้น ถี ละเข้า ปา ไม่ ห้าง เดียว ฟิน เสา

163

ปี่ลือ

ขับ

เดยวันนิเขา ก็ ไปหัน ไม่อะสี คับ ถิ่น ยาว ไม่ ลา ขาว ต่แบ่ง ข้อ ไม่ จ้อ นั้น จ้อว่า ไม่ดับ จ้างของเบา มี

170

ปี่ลือ

ขับ

หมี่ สิบแสน ปี ปุกเดือนก็เบ่พลอนมา ไกล เขาหาค ได้ หัน แล้ว ห้าง แจก นา นิ เนอ

นา บัด เดยวัน นิ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 13 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 5 ลงด้วยเสียงที่ 3 และ
ทำนองขั้ววรรคที่ 11 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 14 และทำนองขั้ววรรคที่ 12 เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่ 175 ถึง
ห้องที่ 179

170 Tai-Lue System

ปี่ลือ

ขับ

หมี่ สิบแสน ปี ปุกเดือนก็เบ่พลอนมา ไกล เขาหาค ได้ หัน แล้ว ห้าง แจก นา นิ เนอ

นา บัด เดยวัน นิ

177

ปี่ลือ

ขับ

เขา ก็ มา จัด ปั้น เสา ปอน พร้อม เสา นาง ก็ ยัง ปั้น ถู

หน้า บัด เดยวัน นิ เขา หาค

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 14 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 2 ลงด้วยเสียงที่ 4 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 12 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 15 และทำนองขั้วบรรคที่ 13 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 180 ถึง ห้องที่ 205

177
ปีล้อ ขั้ว
เขา ก็มาจัดปิ่นเสาปอนพร้อมเสา นาง_____ ก็ยังปิ่น กู หน้า บัด เดียววันนิเขา หาก

184
ปีล้อ ขั้ว
ได้ มี พร้อมเขา หลู่เคิง เิง เขา ก็มาเิง กัน ก็ คิน มา ก็ป้าปอบ มาเหนือก วัน ปี น่อง ได บ้าน ห้าง เตท หาม

191
ปีล้อ ขั้ว
เสา น้อ วัน เขาจ้งว่า หาม เสา เข้าโน เอินแล้วเป้ง เียบ ยาม นั้น นะ เด็ก โหญ เจ้า มี ไว้ห้าง แต่งจุัด ฟู วันนิเอา จง

198
ปีล้อ ขั้ว
ดี ใส เริง ต้อ ไม้ ยาม นั้น เขาหาก เข้า ลอด แล้ว หั้น อยู่เคิง เนิง เขา ก็มา ปก เสา ขวัญเหนือย พ้อม เสา น้าง ก็

205
ปีล้อ ขั้ว
ยัง ปิ่น กู นา บัด เดียววันนิ หลังปีก ไว้จะปิ่นกูเรียง สองเขา จ้งมา ปองดี ดี ได้แต่

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 15 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 4 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 13 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 17 และทำนองขั้วบรรคที่ 14 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 206 ถึง ห้องที่ 219

205

ปี่ลือ

ขั้ว

ยัง ปิ่น ฤ

นา บัด เดียว วัน นิ ทสัง ปัก ไร่ จะ ขึ้น ไร่ เรียง กอง เขา จึง มา ปอง ดี ดี ได้ เบ

213

ปี่ลือ

ขั้ว

เดิน หลัง กว้าง ตก แต่ง สร้าง เณ น้อย เณ ใหญ่ หลัง นา อะ ดี

ปี่แจ๊ด ดี อ้อ แสง นอน หื้อ มั่น สู้ ดี

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 17 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 4 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 14 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 3

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 18 และทำนองขั้วบรรคที่ 15 เริ่มตั้งแต่ห้องที่ 220 ถึง จังหวะที่ 1
ห้องที่ 238

213

ปี่ลือ

ขั้ว

เดิน หลัง กว้าง ตก แต่ง สร้าง เณ บั๊ยก เณ ใหญ่ หลัง นา อะ ดี

ปี่แจ๊ด ดี สัก แสง บกน หื้อ มั่น สู้ ดี

221

ปี่ลือ

ขั้ว

นา บัด เดียว วัน นิ ปี่ ก็ ไช เลื่อน ดัง ต่อ เณ ชาม นั้น ถึง เบ้า น้ำ เต้า ไค นอน วัน จิง จะ ว่า ลูก

228

ปี่ลือ

ขั้ว

ปอดัง ดี ไร่ ได้ สืบ กัน มา จิง นะ นิ ฟู สัก สี กับ ฟู ย่า สัก ไร่ พญา สัน บัด ตั้ง ดี ไร่ ได้ ก่อ แป้ง

235

ปี่ลือ

ขั้ว

เริน จะ คีอาน เณ หื้อ กุน ฟัง หื้อ มั่น ล้ม ดี

นา บัด เดียว วัน นิ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 18 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 4 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 15 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 4

ตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 19 และทำนองขั้วบรรคที่ 16 เริ่มตั้งแต่จังหวะที่ 2 ห้องที่ 238
ห้องที่ 261

235

ปี่ลือ

ขั้ว

เริน จะ คีอาน เจิน หื้อ กุน ฟัง หื้อ มั่น คิม ตี่ นา บัด เดียว วัน นี

242

ปี่ลือ

ขั้ว

พ ญาตัน บ่ ดิ เจ้า ตุ่น น้ำ ต้า เต็ม ตุน ปาน จัง มา บัน ดาน สร้าง ปั้น เอิน หลัง ไหญ่ เอิน มุง คา

248

ปี่ลือ

ขั้ว

เอิน มุงดินและเอิน มุง ดิน ขอ เอิน มุง สังกะสี อัน ตั้ คินมอ เจ้า โมนี่ ละ สร้าง แต่ เจ้าและไพร่สร้าง สืบ น้า และ ตี้อุด

255

ปี่ลือ

ขั้ว

ส่าห์ หื้อ แสง โนน ชู ถี่ จ้าดว่า ไช กี่ เจ้า ปี่ น่องจัน จ้อน เอา ว่า นิ ไจ ยา ถี่ ไร่

261

ปี่ลือ

ขั้ว

เห ก่อน เนอ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปี่ท่อนที่ 19 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 3 และ
ทำนองขั้วบรรคที่ 16 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 3 จบด้วยเสียงที่ 5

ตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 19 เริ่มตั้งแต่ ห้องที่ 262 ถึงห้องที่ 265

261

ปีลี๋

ซำ

เห ก่อน เหนอ

จากโน้ตตัวอย่างทำนองปีท่อนที่ 18 เริ่มต้นทำนองด้วยเสียงที่ 4 ลงด้วยเสียงที่ 4

1.2 ทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลง

การวิเคราะห์ทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลง เป็นการวิเคราะห์ทำนองของปีที่บรรเลงเชื่อมไปยังทำนองของบทขับในวรรคต่อ ๆ ไป จากการวิเคราะห์ทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลงของทำนองปี พบว่ามีท่อนเชื่อมระหว่างท่อนเพลงจำนวน 16 ท่อน ดังนี้

ท่อนเชื่อมที่ 1 มีความยาวจำนวน 4 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 6-9

Tai-Lue System

ปีลี๋

ท่อนเชื่อมที่ 2 มีความยาวจำนวน 1 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 20

19

ปีลี๋

ท่อนเชื่อมที่ 3 มีความยาวจำนวน 4 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 33-36

28

ปีลี๋

ท่อนเชื่อมที่ 4 มีความยาวจำนวน 2 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 42-43

37

ปีลี๋

ท่อนเชื่อมที่ 5 มีความยาวจำนวน 2 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 59-60

ท่อนเชื่อมที่ 6 มีความยาวจำนวน 1 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 73

ท่อนเชื่อมที่ 7 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 88-90

ท่อนเชื่อมที่ 8 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 112-114

ท่อนเชื่อมที่ 9 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 131-133

ท่อนเชื่อมที่ 10 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 145-147

ท่อนเชื่อมที่ 11 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 160-162

ท่อนเชื่อมที่ 12 มีความยาวจำนวน 1 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 175

ท่อนเชื่อมที่ 13 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 180-182

ท่อนเชื่อมที่ 14 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 206-208

ท่อนเชื่อมที่ 15 มีความยาวจำนวน 2 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 220-221

ท่อนเชื่อมที่ 16 มีความยาวจำนวน 3 ห้องเพลง คือ ห้องที่ 238-240

จากการวิเคราะห์ทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลงขับขึ้นเินใหม่ พบท่อนเชื่อมระหว่างท่อนเพลง จำนวน 16 ท่อน ในแต่ละท่อนมีความยาวจำนวน 1, 2, 3 และ 4 ห้อง จำนวนความยาวของห้องที่พบมากที่สุด คือ 3 ห้อง พบจำนวน 8 ครั้ง และการดำเนินทำนองของท่อนเชื่อมจะไม่ซ้ำกัน

2. สื่อสร้างเสียง (Medium)

การศึกษาสื่อสร้างเสียง เป็นการศึกษาว่าเสียงเกิดจากอะไร จากการวิเคราะห์พบว่า เพลงขับขึ้นเินใหม่ มีสื่อสร้างเสียง 2 ชนิด คือ

- เสียงร้อง (Voice) หรือเรียกว่า ขับ เป็นภาษาไทยลื้อ โดยนายกร แก้วคำแปง
- เสียงเครื่องดนตรี (Instrument) เสียงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับ

เพลงขึ้นเ็นใหม่ คือ ปี่ลื้อเพียงขึ้นเดียวเท่านั้น บรรเลงโดย นายแก้ว มาไกล

3. พื้นผิว (Texture)

เป็นการศึกษาทำนองและความสัมพันธ์ระหว่างท่วงทำนอง จากการวิเคราะห์พบว่า เพลงขับขึ้นเ็นใหม่ เป็นบทเพลงประเภททำนองเดียว (Monophony) โดยปีบรรเลงทำนองใน ลักษณะการด้นทำนอง (Improvisation) ไปตามคำขับ

4. โครงสร้างบทเพลง (Form)

เป็นการศึกษาการจัดองค์กรของบทเพลง จากการวิเคราะห์ทำนองเพลงขับขึ้นเ็นใหม่ พบว่า แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- ท่อนนำ เป็นท่อนที่ปีเกริ่นนำเพื่อดีงเสียงให้กับช่างขับและบรรเลงคลอช่างขับ เกริ่นนำ
- ท่อนทำนองเพลง เป็นท่อนที่ปีบรรเลงด้นทำนอง (Improvisation) ไปตามคำขับ ในลักษณะ Progressive คือเป็นบทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นโดยไม่ย้อนทำนองเดิมและมีความเป็นอิสระในทำนองเพลง
- ท่อนจบ เป็นท่อนที่ปีบรรเลงลงจบ

สัญลักษณ์แทนลักษณะโครงสร้างของบทเพลงขับขึ้นเ็นใหม่ คือ

|| [ท่อนนำ] --- [ท่อนทำนอง จำนวน 17 ทำนอง] --- [ท่อนจบ] ||

5. กลุ่มเสียง (Mode)

เป็นการศึกษากลุ่มเสียงหรือมาตราเสียงเฉพาะที่ใช้ในบทเพลง จากการวิเคราะห์
กลุ่มเสียงเฉพาะที่ใช้บรรเลงในเพลงขับขึ้นเอ็นใหม่ พบว่า

- ทำนองที่ 1 มี 3 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4
- ทำนองที่ 2 มี 2 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3
- ทำนองที่ 3 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 4 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 5 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 6 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 7 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 8 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 9 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 10 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 11 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 12 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 13 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 14 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 15 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 16 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 17 มี 5 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 18 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4, 5
- ทำนองที่ 19 มี 4 เสียง คือ เสียงที่ 1, 2, 3, 4

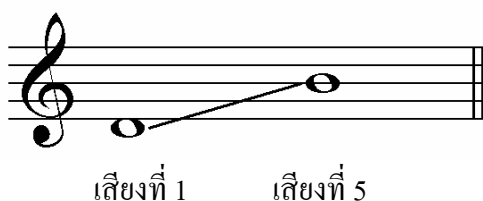
จากการวิเคราะห์ทำนองเพลงขับขึ้นเอ็นใหม่ ทั้งหมด 19 ทำนองพบว่า กลุ่มเสียง (Mode)
ที่ใช้บรรเลงเพลงขับขึ้นเอ็นใหม่เป็นระบบ 5 เสียง (Pentatonic) แบบไทลื้อ

6. ท่วงทำนอง (Melody)

เป็นการศึกษาการจัดลำดับเสียงสูง-ต่ำ ดัง-เบา สั้น-ยาวในบทเพลง โดยศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

6.1 ช่วงกว้างของเสียง (Range)

เป็นการศึกษาความกว้างของระดับเสียงต่ำสุดถึงเสียงสูงสุดที่ใช้ในบทเพลง โดยเสียงต่ำสุดในเพลงขับขึ้นเอ็นใหม่ คือ เสียงที่ 1 และเสียงสูงสุดในบทเพลง คือ เสียงที่ 5 โดยมีระยะห่างระหว่างขั้นคู่เสียงจากเสียงต่ำสุดไปยังเสียงสูงสุด = 820 Cent ดังรูป

6.2 กระสวนจังหวะ (Rhythm pattern)

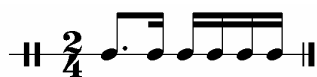
ใช้อธิบายสัญลักษณ์ที่บอกความสั้นยาวของตัวโน้ตและตัวหยุด กระสวนจังหวะของบทเพลงขับขึ้นเอ็นใหม่มีทั้งหมด 50 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่พบบ่อยที่สุด จำนวน 50 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 2, 9, 41, 60, 61, 62, 63, 64, 73, 79, 89, 90, 91, 94, 96, 98, 99, 104, 105, 109, 112, 114, 115, 139, 141, 143, 145, 151, 152, 154, 155, 162, 165, 175, 182, 189, 208, 214, 221, 222, 231, 239, 241, 242, 244, 249, 252, 255, 260 และ 264

รูปแบบที่ 2 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

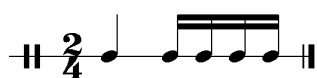
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 2 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 3

รูปแบบที่ 3 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 3 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 4

รูปแบบที่ 4 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

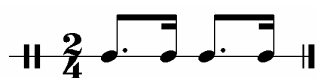
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 9 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 5, 6, 12, 56, 160, 169, 194, 211 และ 254

รูปแบบที่ 5 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 5 พบจำนวน 16 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 7, 35, 49, 75, 81, 83, 86, 92, 97, 135, 137, 142, 170, 184, 203 และ 250

รูปแบบที่ 6 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 6 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 8, 111

และ 259

รูปแบบที่ 7 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 7 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 10

รูปแบบที่ 8 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 8 พบจำนวน 4 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 11, 22,

23 และ 113

รูปแบบที่ 9 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 9 พบจำนวน 29 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 13,

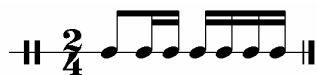
26, 27, 30, 31, 55, 69, 71, 100, 106, 116, 121, 122, 124, 146, 164, 173, 185, 187, 193, 196, 202, 209, 212, 216, 217, 229, 234 และ 235

รูปแบบที่ 10 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 10 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 14

รูปแบบที่ 15 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 15 พบจำนวน 27 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในท้องที่ 19, 21, 38, 50, 65, 74, 76, 77, 82, 93, 107, 120, 126, 134, 138, 144, 150, 167, 178, 183, 191, 195, 200, 224, 228, 230 และ 263

รูปแบบที่ 16 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

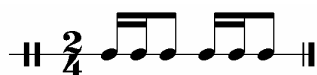
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 16 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในท้องที่ 20, 36 และ 88

รูปแบบที่ 17 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 17 พบจำนวน 5 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในท้องที่ 23, 32, 174, 213 และ 251

รูปแบบที่ 18 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 18 พบจำนวน 4 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในท้องที่ 24, 51, 149 และ 227

รูปแบบที่ 24 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 24 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 47

รูปแบบที่ 25 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 25 พบจำนวน 4 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 52, 66, 70 และ 220

รูปแบบที่ 26 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 26 พบจำนวน 10 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 54, 95, 159, 179, 181, 236, 243, 246, 247 และ 248

รูปแบบที่ 27 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

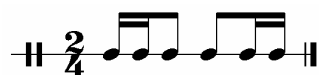
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 27 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 57, 129 และ 258

รูปแบบที่ 28 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

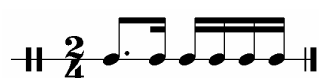
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 28 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 59, 67 และ 140

รูปแบบที่ 29 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

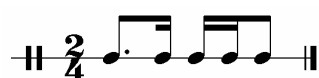
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 29 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 58

รูปแบบที่ 30 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 30 พบจำนวน 9 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 68, 87, 123, 130, 131, 186, 192, 199 และ 240

รูปแบบที่ 31 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 31 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 78 และ 237

รูปแบบที่ 32 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 32 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 84

รูปแบบที่ 33 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 33 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 85

รูปแบบที่ 34 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

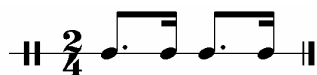
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 34 พบจำนวน 8 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 101, 125, 128, 163, 168, 190, 210 และ 218

รูปแบบที่ 35 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 35 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 102 และ 104

รูปแบบที่ 36 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

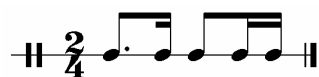
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 36 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 108

รูปแบบที่ 37 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 37 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 110

รูปแบบที่ 38 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

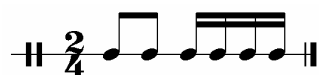
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 38 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 119 และ 147

รูปแบบที่ 39 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 39 พบจำนวน 2 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 133 และ 177

รูปแบบที่ 40 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 40 พบจำนวน 6 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 136, 153, 156, 157, 253 และ 257

รูปแบบที่ 41 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 41 พบจำนวน 4 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 158, 188, 345 และ 256

รูปแบบที่ 42 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

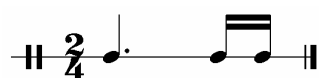
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 42 พบจำนวน 3 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 166, 179 และ 207

รูปแบบที่ 43 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 43 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 172

รูปแบบที่ 44 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

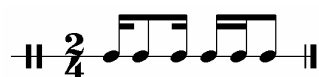
จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 44 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 180

รูปแบบที่ 45 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 45 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 203

รูปแบบที่ 46 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 46 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 219

รูปแบบที่ 47 มีสัญลักษณ์แทนกระสวนจังหวะ ดังรูป

จากสัญลักษณ์รูปแบบที่ 47 พบจำนวน 1 ครั้ง ดังปรากฏให้เห็นในท้องที่ 223

จากการวิเคราะห์รูปแบบกระสวนจังหวะของเพลงขับขึ้นเินใหม่ พบจำนวน 47 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ รูปแบบที่ 1 พบจำนวน 50 ครั้ง

7. รูปลักษณะท่วงทำนอง (Melodic contour)

7.1 ทำนองต่อเนื่องเชื่อมโยง (Conjunct)

จากการวิเคราะห์ทำนองปีบทเพลงขับขึ้นเินใหม่ พบว่าเพลงขับขึ้นเินใหม่ ทุกห้องเป็นเพลงที่มีทำนองต่อเนื่องเชื่อมโยง (Conjunct) ดังตัวอย่าง ห้องที่ 1 ถึงห้องที่ 36

Tai-Lue System

7.2 ทำนองขึ้น ๆ ลง ๆ (Undulating)

จากการวิเคราะห์ทำนองปีบทเพลงขับขึ้นเินใหม่ พบว่ามีทำนองขึ้น ๆ ลง ๆ (Undulating) ดังปรากฏในท้องที่ 63, 64, 73, 74, 78, 79, 80, 82, 83, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 103-122, 130-136, 138, 139, 141-146, 150-163, 165., 166, 167, 174, 175, 181, 182, 183, 202-210, 212-216, 218, 219, 221, 222-249, 251-257, 263, 264 และ 265 ดังตัวอย่างในท้องที่ 73-74, 78-80

7.3 ทำนองไม่ค่อยขึ้นลงหรือสม่ำเสมอ (Terraced)

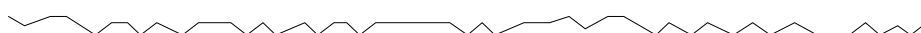
จากการวิเคราะห์ทำนองปี่ทเพลงขับขึ้นเสนใหม่ พบว่ามีทำนองไม่ค่อยขึ้นลงหรือสม่ำเสมอ (Terraced) ดังปรากฏในห้วงที่ 2, 4-6, 9, 11, 12, 17, 19-21, 23, 25-28, 36, 50-52, 55-58, 66, 67, 70-72, 84, 100, 101, 123, 140, 147, 149, 176, 177, 185, 199, 206, 211, 217, 220, 229, 235, 241, 250, 258, 260 และ 261 ดังตัวอย่างในห้วงที่ 2, 4-6

8. ทิศทางการดำเนินทำนอง

บทเพลงขับขึ้นเสนใหม่ เป็นเพลงทำนองอิสระ คือ มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นทุกท่อนโดยไม่ย้อนกลับทำนองเดิม ทำนองปีขับขึ้นเสนใหม่มีทั้งหมด 265 ห้วงและมีทิศทางการดำเนินทำนองดังนี้

ช่วงที่ 1 โน้ตเพลงห้วงที่ 1-9

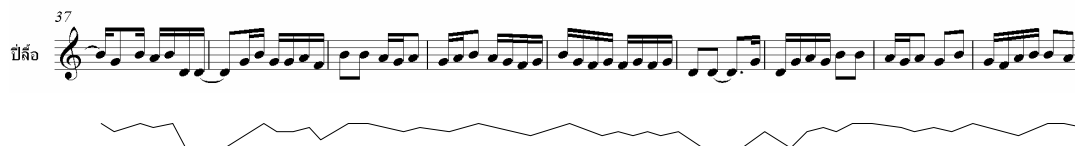

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 1 ห้วงที่ 1-9 พบว่า การเคลื่อนที่ของโน้ตส่วนใหญ่จะเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงสลับขึ้นลง มีระยะห่างเพียง 1 เสียง โดยมีเสียงหลักอยู่เสียงที่ 3 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้วงที่ 2, 3 ระหว่างห้วงที่ 4 ไปห้วงที่ 5 ห้วงที่ 6 และห้วงที่ 7

ช่วงที่ 2 โน้ตเพลงห้องที่ 10-18

ช่วงที่ 5 โน้ตเพลงห้องที่ 37-45

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 5 โน้ตเพลงห้องที่ 37-45 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในจังหวะที่ 2 ห้องที่ 5 ห้องที่ 40 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 37-39, 41-45 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 37, 38, 39, 42 และ 43

ช่วงที่ 6 โน้ตเพลงห้องที่ 46-55

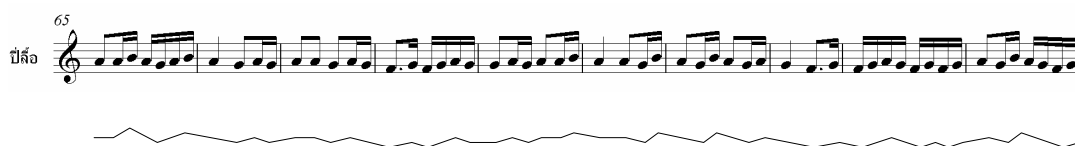
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 6 โน้ตเพลงห้องที่ 46-55 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 46, 48, 54 และ 55 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 49-51 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 47, 50 และ 52

ช่วงที่ 7 โน้ตเพลงห้องที่ 56-64

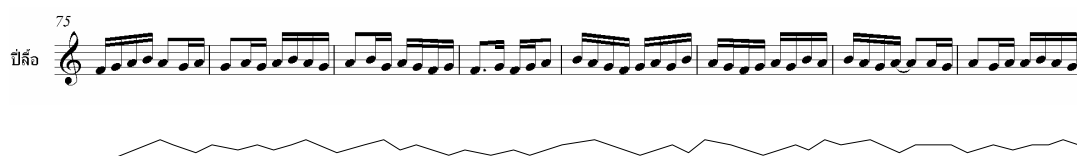
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 7 โน้ตเพลงห้องที่ 56-64 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 57, 58, 60-64 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 56 และ 59 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 56, 61-64

ช่วงที่ 8 โน้ตเพลงห้องที่ 65-74

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 8 โน้ตเพลงห้องที่ 65-74 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 70 และ 71 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 65, 67, 69 และ 70

ช่วงที่ 9 โน้ตเพลงห้องที่ 75-82

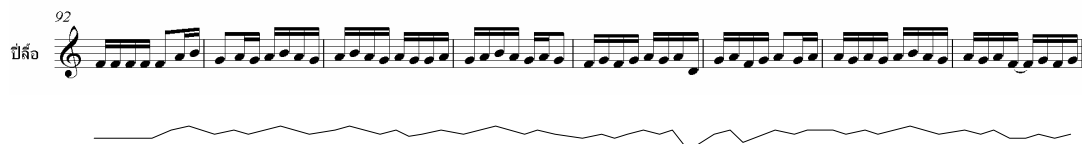
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 9 โน้ตเพลงห้องที่ 75-82 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 77, 79-80 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 81 และ 82

ช่วงที่ 10 โน้ตเพลงห้องที่ 83-91

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 10 โน้ตเพลงห้องที่ 83-91 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 83, 87, 89-91 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 85-86 และ 90 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 84-87, ระหว่างห้องที่ 88 ไปห้อง 89

ช่วงที่ 11 โน้ตเพลงห้องที่ 92-99

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 11 โน้ตเพลงห้องที่ 92-99 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 93-96 และ 98 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 96-97 และ 99 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 92 ระหว่างห้องที่ 97 ไปห้องที่ 98 และห้องที่ 99

ช่วงที่ 12 โน้ตเพลงห้องที่ 100-108

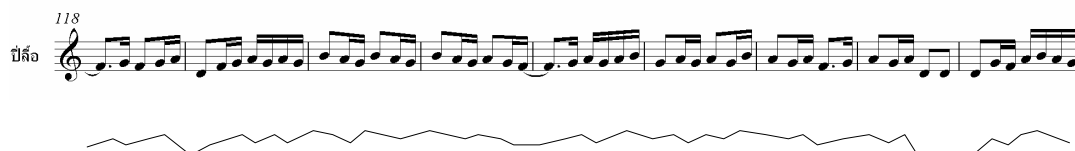
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 12 โน้ตเพลงห้องที่ 100-108 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 101-105 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 100, 105, 106-108 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 100, 101 และ 106

ช่วงที่ 13 โน้ตเพลงห้องที่ 109-117

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 13 โน้ตเพลงห้องที่ 109-117 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 109, 112 และ 115 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 109-111, 113-114 และห้องที่ 116-117 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในระหว่างห้องที่ 109-110, 114-115 และ 117

ช่วงที่ 14 โน้ตเพลงห้องที่ 118-126

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 14 โน้ตเพลงห้องที่ 118-126 พบ การเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียง ระหว่างห้องที่ 118-119, 119-120, 120-121, 122-123, 123-124, 124, 125 และ 126 มีการเคลื่อนที่แบบข้ามเสียงในระหว่างห้องที่ 21-22 และ 125

ช่วงที่ 15 โน้ตเพลงห้องที่ 127-135

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 15 โน้ตเพลงห้องที่ 127-135 พบ การเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 127-132, 134-135 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 128, 129, 130, 133 และ 134 มีการเคลื่อนที่แบบข้ามเสียงในห้องที่ 127, 129, 133, 134

ช่วงที่ 16 โน้ตเพลงห้องที่ 136-143

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 16 โน้ตเพลงห้องที่ 136-143 พบ การเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 136, 137, 138, 139, 142 และ 143 มีการเคลื่อนที่แบบข้ามเสียงในห้องที่ 140

ช่วงที่ 17 โน้ตเพลงห้องที่ 144-152

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 17 โน้ตเพลงห้องที่ 144-152 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 144-147 และ ห้อง 149-152 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 144, 146, 148, 150 และ 151 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 147, 148 และ 150

ช่วงที่ 18 โน้ตเพลงห้องที่ 153-160

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 18 โน้ตเพลงห้องที่ 153-160 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 153, 154, 155, 156, 157, 158 และ 160 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 155, 156, 157, 159 และ 160

ช่วงที่ 19 โน้ตเพลงห้องที่ 162-170

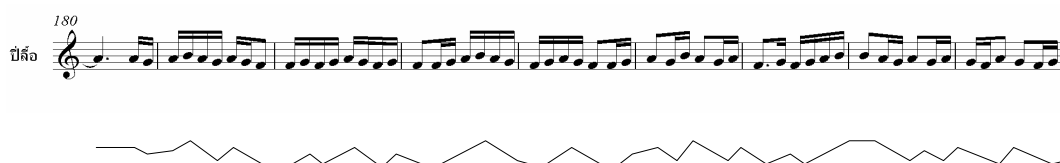
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 19 โน้ตเพลงห้องที่ 162-170 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 161, 163, 164 และ 168 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 164 และ 168

ช่วงที่ 20 โน้ตเพลงห้องที่ 171-179

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 20 โน้ตเพลงห้องที่ 171-179 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 170-175 และ 178 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 170, 172, 173, 176, 177 และ 178 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 174, 176 ระหว่างห้องที่ 176 ไปห้อง 177 และ ห้อง 177

ช่วงที่ 21 โน้ตเพลงห้องที่ 180-188

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 21 โน้ตเพลงห้องที่ 180-188 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 185 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงระหว่างห้องที่ 180 ระหว่างห้องที่ 181 ไปห้อง 182 ห้อง 184

ช่วงที่ 22 โน้ตเพลงห้องที่ 189-197

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 22 โน้ตเพลงห้องที่ 189-197 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 189 และ 190 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 196

ช่วงที่ 23 โน้ตเพลงห้องที่ 198-206

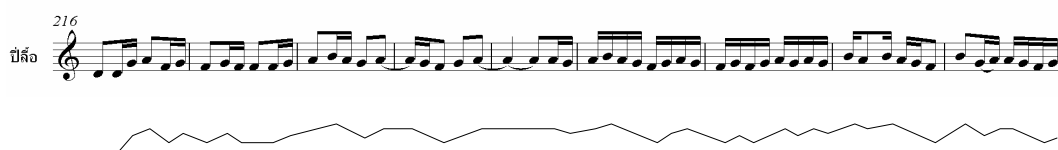
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 23 โน้ตเพลงห้องที่ 198-206 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 200 และ 202-204 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 200, 202, 203 และ 206

ช่วงที่ 24 โน้ตเพลงห้องที่ 207-215

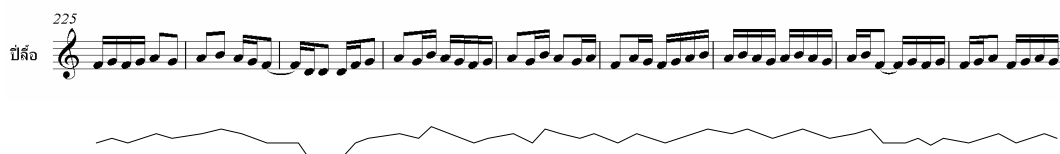
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 24 โน้ตเพลงห้องที่ 207-215 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 207-215 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 208-211, 214-215 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 212

ช่วงที่ 25 โน้ตเพลงห้องที่ 216-224

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 25 โน้ตเพลงห้องที่ 216-224 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 218-219 และ 221-224 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 216 และระหว่างห้องที่ 223 ไปห้อง 224 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 216, 217 ระหว่างห้อง 218 ไปห้อง 219, ระหว่างห้อง 219 ไปห้อง 220 และห้อง 224

ช่วงที่ 26 โน้ตเพลงห้องที่ 224-232

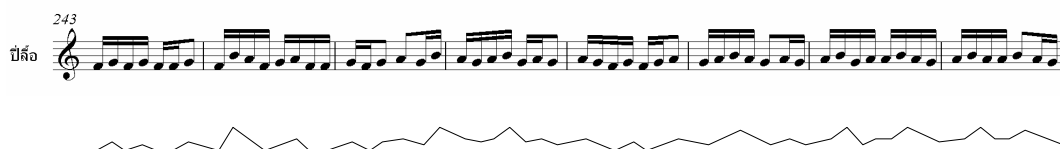
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 26 โน้ตเพลงห้องที่ 225-233 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 228-230 และห้อง 232-233 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 227 และห้องที่ 232

ช่วงที่ 27 โน้ตเพลงห้องที่ 234-242

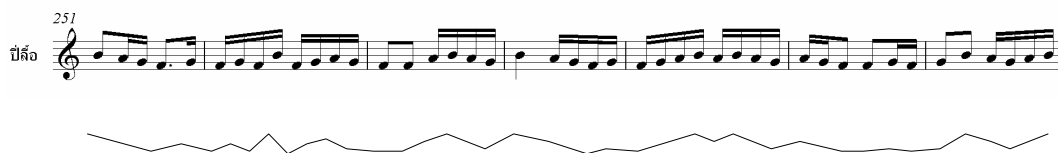
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 27 โน้ตเพลงห้องที่ 234-242 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 233-236 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 235 ระหว่างห้องที่ 236 ไปห้องที่ 237 และห้องที่ 238, ระหว่างห้องที่ 238 ไปห้องที่ 239, ระหว่างห้องที่ 241 ไปห้องที่ 242 และห้องที่ 242

ช่วงที่ 28 โน้ตเพลงห้องที่ 243-250

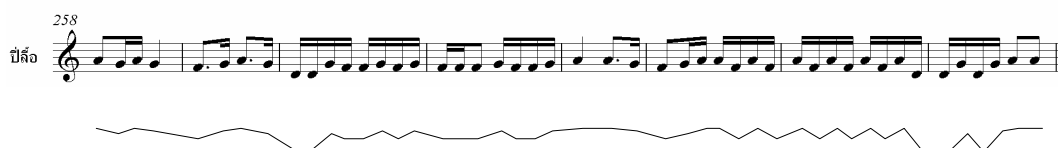
จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 28 โน้ตเพลงห้องที่ 243-250 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 244-246 และห้อง 249 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 243-244 และ 249-250

ช่วงที่ 29 โน้ตเพลงห้องที่ 251-257

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 29 โน้ตเพลงห้องที่ 251-257 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงทุกห้อง มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 252-254 และห้อง 257 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 253 และ 256

ช่วงที่ 30 โน้ตเพลงห้องที่ 258-265

จากการวิเคราะห์ทิศทางการดำเนินทำนองช่วงที่ 30 โน้ตเพลงห้องที่ 258-265 พบการเคลื่อนที่ของโน้ตแบบเรียงเสียงสลับขึ้นลงในห้องที่ 258-263 มีการเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงในห้องที่ 260, 263-265 มีการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงในห้องที่ 260-263

สรุป

จากการวิเคราะห์ฉันทลักษณ์คำขับขึ้นเินใหม่จำนวน 16 บท พบว่า คำขับที่มี 5 วรรค พบจำนวน 7 ครั้ง คำขับที่มี 6 วรรค พบจำนวน 3 ครั้ง คำขับที่มี 9 วรรค พบจำนวน 2 ครั้ง คำขับที่มี 1, 2 และ 10 วรรค พบจำนวน 1 ครั้ง และในแต่ละบทจะมีจำนวนคำในแต่ละวรรคไม่เท่ากัน การส่งสัมผัสระหว่างวรรคหรือระหว่างบทขับส่วนใหญ่จะส่งสัมผัสจากคำท้ายของวรรคต้นไปยังคำหนึ่งคำใดในวรรคต่อไป หรือบางวรรคอาจไม่มีสัมผัสเลย และไม่มีการบังคับเอก โท

ทำนองหลัก (Theme) ทำนองหลักของปีที่ใช้บรรเลงประกอบขับขึ้นเ็นใหม่เป็นแบบ Progressive คือ เป็นบทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นโดยไม่ย้อนทำนองเดิมและมีความเป็นอิสระในทำนองเพลง โดยทำนองปีเปลี่ยนไปตามคำขับในรูปแบบของการค้นทำนอง โดยมีสื่อสร้างเสียง 2 ชนิด คือ เสียงร้อง (Voice) หรือเรียกว่า ขับ เป็นภาษาไทลื้อ และเสียงเครื่องดนตรี (Instrument) ที่ใช้ประกอบการขับเพลงขึ้นเ็นใหม่ คือ ปีลื้อเพียงชิ้นเดียวเท่านั้น

ทำนองต่อเนื่องระหว่างท่อนเพลง เป็นการวิเคราะห์ทำนองของปีที่บรรเลงเชื่อมไปยังทำนองของบทขับในวรรคต่อ ๆ ไป จากการวิเคราะห์ทำนองเชื่อมระหว่างท่อนเพลงขับขึ้นเ็นใหม่พบท่อนเชื่อมระหว่างท่อนเพลง จำนวน 16 ท่อน ในแต่ละท่อนมีความยาวจำนวน 1, 2, 3 และ 4 ห้อง จำนวนความยาวของห้องที่พบมากที่สุด คือ 3 ห้อง จำนวน 8 ครั้ง และการดำเนินทำนองของท่อนเชื่อจะไม่ซ้ำกัน

สื่อสร้างเสียง (Medium) ของเพลงขับขึ้นเ็นใหม่ มี 2 ชนิด คือ เสียงร้อง (Voice) หรือเรียกว่า ขับ เป็นภาษาไทลื้อ และเสียงเครื่องดนตรี (Instrument) เสียงเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการขับเพลงขึ้นเ็นใหม่ คือ ปีลื้อเพียงชิ้นเดียวเท่านั้น

พื้นผิว (Texture) ของเพลงขับขึ้นเ็นใหม่เป็นประเภททำนองเดียว (Monophony) โดยใช้บรรเลงทำนองในลักษณะการค้นทำนอง (Improvisation) ไปตามคำขับ

โครงสร้างบทเพลง (Form) ของขับขึ้นเ็นใหม่ มี 3 ส่วน คือ ท่อนนำ เป็นท่อนที่ปีเกริ่นนำเพื่อตั้งเสียงให้กับช่างขับและบรรเลงคลอช่างขับเกริ่นนำ ท่อนทำนองเพลง เป็นท่อนที่ปีบรรเลงค้นทำนอง (Improvisation) ไปตามคำขับในลักษณะ Progressive คือเป็นบทเพลงที่มีทำนองใหม่เพิ่มขึ้นโดยไม่ย้อนทำนองเดิมและมีความเป็นอิสระในทำนองเพลง และท่อนจบ เป็นท่อนที่ปีบรรเลงลงจบ

กลุ่มเสียง (Mode) กลุ่มเสียงเฉพาะที่ใช้บรรเลงในเพลงขับขึ้นเ็นใหม่ ทั้งหมด 19 ทำนองพบว่า เป็นระบบ 5 เสียง (Pentatonic) ของวัฒนธรรมไทลื้อ

ช่วงกว้างของเสียง (Range) เพลงขับขึ้นเ็นใหม่มีช่วงกว้างของเสียงต่ำสุด คือ เสียงที่ 1 และเสียงสูงสุดในบทเพลง คือ เสียงที่ 5 โดยมีระยะห่างระหว่างขั้นเสียงจากเสียงต่ำสุดไปยังเสียงสูงสุด = 820

กระสวนจังหวะ (Rhythm pattern) เพลงขับขึ้นเ็นใหม่มีกระสวนจังหวะ จำนวน 47 รูปแบบ โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ รูปแบบที่ 1 พบจำนวน 50 ครั้ง

รูปลักษณะท่วงทำนอง (Melodic contour) พบ 3 รูปแบบ คือ ทำนองต่อเนื่องเชื่อมโยง (Conjunct) ทำนองขึ้น ๆ ลง ๆ (Undulating) และทำนองไม่ค่อยขึ้นลงหรือสม่ำเสมอ (Terraced)

ทิศทางการดำเนินทำนองเพลงขับขึ้นเ็นใหม่ พบ 3 ลักษณะ คือ การเคลื่อนที่แบบเรียงเสียงสลับขึ้นลง การเคลื่อนที่แบบกระโดดข้ามเสียงและการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียงเดิม